

A reáliákon innen és túl

A 64. Vásárhelyi
Őszi Tárlat

LÓSKA LAJOS

Alföldi Galéria, Hódmezővásárhely, 2017. X. 8. – XII. 3.

körkép

Jelképes is lehet az idei, 64. Vásárhelyi Tárlat katalógusának címlapja, amelyen a fődíjasnak, Ilona Keserü Ilonának *Szívultrahang* című nonfiguratív kompozíciója látható. A gesztus azt deklarálja, hogy ma, ha egy mű kvalitásos, készüljön bármilyen kifejezőmódban, bemutatásra kerülhet a rendezvényen. Az 1954-ben induló, mindenekelőtt Tornyai János, Koszta József és Nagy István festészetét tradíciónak tekintő kiállítások történetének első szakaszában természetesen mások voltak az elvárások. A 60-as években a kulturális irányítás által támogatott vásárhelyi tárlatokon felvonultatott figurális művek a parasztság életét voltak hivatottak ábrázolni, miközben az évszázadok során kialakult paraszti életformát éppen ezekben az években szüntette meg a kommunista vezetés az erőltetett kollektivizálással. Téma hiányában így

a 70-es évek végére egyre inkább a hivatalos közepszer gyűjtőhelyévé váltak a bemutatók. A rendszerváltást követően fokozatosan megváltozott a korábban a realizmust és a

figuralitást számon kérő, konzervatívnak mondható zsűri szemlélete is. Közben a regionális seregszemle országossá bővült. Hozzájárult a változásokhoz a 80-as évek művészténeke átalakulása is. A new wave megjelenése, népszerűvé válása például új tartalommal töltötte meg a figurális festészetet, majd ennek lefutása után az ezredfordulón – többek között a Sensaria csoport tevékenysége révén – ismét megerősödött a figuralitás, sőt napjaink művészetében is meghatározó szerepet játszik.

Természetesen, mint ahogy Ilona Keserü Ilona díjazott művei bizonyítják, a figurálisak mellett helyet kaphatnak a nonfiguratív munkák is. Az csak művészettörténeti adalék, de minden bizonnyal hozzájárult Keserü mostani szerepléséhez, hogy 1956 és 1959 között már kiállított Vásárhelyen. Az akkori esztendőik azonban az útkeresés évei voltak számára, ezt követően, a 60-as évek közepén, Martyn Ferenc festészetének és olaszországi élményeinek hatására

NAGY ATTILA: *Dolce vita*, márvány, 28×38×50 cm

Fotó: Csicszenmihályi Márton

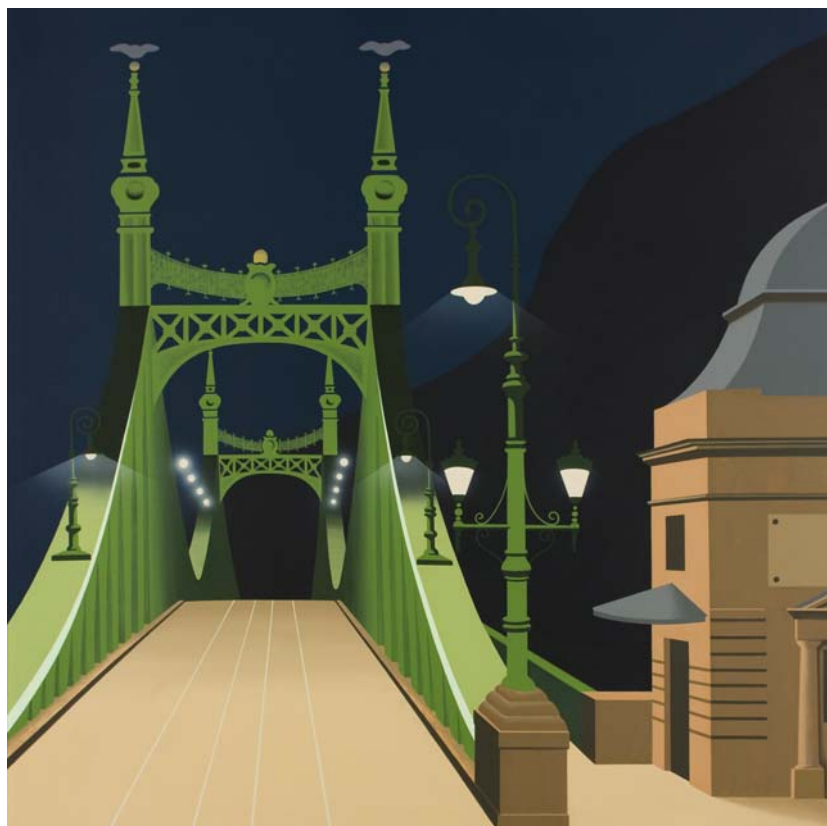
alakította ki saját, karakteres absztrakt stílusát. Ettől fogva avantgárd művészként, a modern magyar piktúra egyik megújítójaként jegyzi a szakma. A Kádár-korszakban, az Aczél György által fémjelzett kultúrpolitika idején a nonfiguratív művészet a túrt kategóriába tartozott, nem véletlen tehát, hogy a festő évtizedeken keresztül nem állított ki Hódmezővásárhelyen. A színfoltokból felépülő alkotásokat nézve, elmerengtem azon, hogy lám-lám, hogyan köszön vissza a múlt, melyet hajdanán a kommunisták végképp el akartak törölni.

De térjünk vissza a jelenhez. Annak ellenére, hogy az idén absztrakt festmény kapta a fődíjat, a munkák zöme figurális stílusban készült. Ha belépünk az Alföldi Galériába, a bejárattól balra nyíló teremben elsőként Kovács Péter vonalgubancrajzai fogadnak (*Földpárnák, A, B*). Gaál József *Bestia* című monotípiái olyanok, mintha egy középkori, képzeletbeli állatokat összegyűjtő kódexből kerültek volna elénk. Szabó Petra mindenekelőtt szokatlan technikai megoldásai révén hívja fel magára a figyelmet: lepkegyűjtemény-szerűen fekete háttérre applikált kivágott női torzókat, karokat, lábakat látunk tőle (*A gyűjtő*). Az ezt követő helyiségben többek között Incze Mózes dinamikus kompozícióival, valamint Horváth Roland archaizáló, aranyisakos vásznával találkozhat a néző, a következőben pedig táj- és városképekkel. Takáts Márton ködös Dunát megörökítő festménye hagyományos, majdhogynem monokróm (*Köd II*). Párja, amelyen egy lapos tetőn álló, ködbe merengő figurát látunk, izgalmasabb, erőteljesebb (*Köd III*). Dobó Bianka egy földi autóparkoló tűzfalak közé szorított pavilonját mutatja be sajátos grafikus megközelítéssel. Király György vászna nagyvárosi anziksz: híd éjjel, lámpák, graffitik. Regős István, aki kifejezetten kedveli az éjszakai témát, most is ilyen jellegűvel jelentkezett, a lámpákkal megvilágított Ferenc József (Szabadság) hidat festette meg a maga groteszk stílusában. Szotyory László *Romantikus táján* egy timpanonos épület sejjlik fel a tengerparti alkonnyi fényben. Az utolsó, ám a

protokoll szempontjából fontos teremben (ahol a megnyitó beszédeket tartják és átadják a díjakat), tekinthetjük meg a már említett Ilona Keserű Ilona-festményeket, továbbá a vásárhelyi tárlatokon gyakran szereplő Fehér Lászlónak Kántor Péter költőt ábrázoló portréját. Az utóbbin fekete alapra festett fehér sziluettfigura dedikál, az előtérben egy hatalmas váza köti le a tekintetet. Ugyancsak itt helyezték el Kovács Lehel egyszerre nonfiguratív és direkt, *Váltott színű idő* című alkotását, amelyen a vásott, rozsdafoltokkal teli vaslemezre applikált piros műanyag karika az elmúlásra emlékeztet.

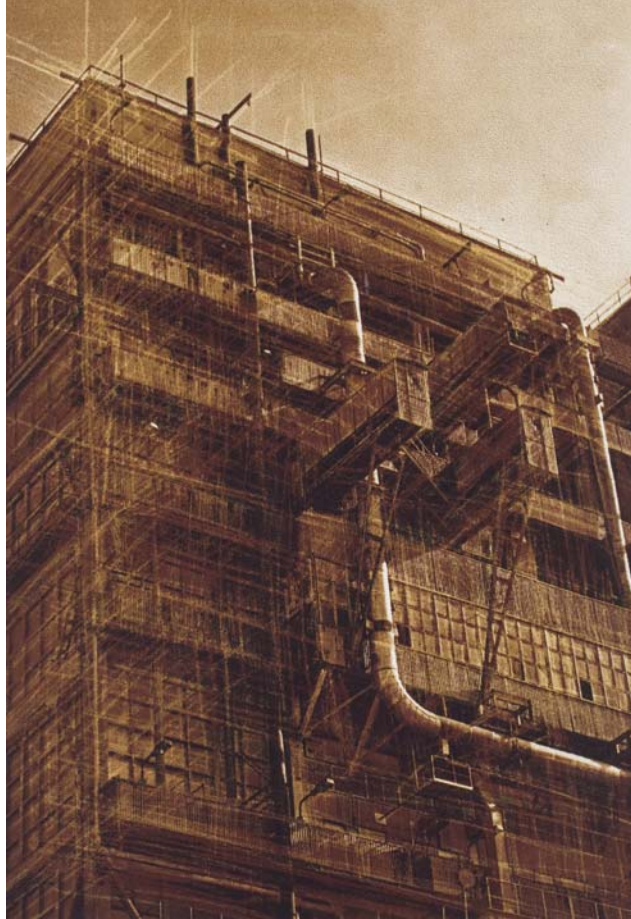
CZENE MÁRTA:
Egy időre, akril, farostlemez, 110x155 cm

REGŐS ISTVÁN: *A nyugalom órája*, akril, vászon, 100x100 cm

fotó: Csikszentmihályi Márton

KOTORMÁN NORBERT: *Vízbelépő* (Pater noster), akrilgyanta, 175×100×75 cm

Az épület másik szárnyában található kollekciónak kisebbik, de nem kevésbé jelentős felének ismeretében csak a kiemelésre érdemes műveket veszem sorra. A rendezők több tematikus blokkot is kialakítottak: a táj- és városábrázolásokon kívül újabb típust képeznek az ipari létesítményekkel, pusztuló gyárépületekkel, vasúti sínekkel, rozsdás alkatrészekkel operáló munkák. Az omladozó gyárépületek az előző rendszer erőltetett iparosítását idézik meg. Nagy részüket, mivel nem

MÓRO CZ ISTVÁN: *Helyek I.*, szitanyomat, papír, 41×29 cm

voltak rentábilisak, a rendszerváltást követően szanálták, vagy éppen a frissen érkező multinacionális vállalatok szüntették meg őket, hogy ne okozzanak nekik konkurenciát. Rozsdatemető, korrodálódó ipari csarnok tárul elénk Mucsi Zoltán művén (*Gyár I.*), Boldizsár Gáborén leszerelt alkatrészek sorjáznak, D. Prax Ágnesnél pedig vágányok kanyarognak. Legkifejezettebben azonban Mórocz István már-már poétikus szitanyomatai járják körül a témát (*Helyek I–II–III.*).

Mint ahogy már megszokhattuk, az ideai tárlaton is a festészeti anyag dominál. Ebből emelnék ki még néhányat. Földi Péter, mint minden évben, most is elvarázsolja a nézőt sajátos mitikus-mesés előadásmódjával. Atmoszférateremtő-képessége még akkor is megmutatkozik, ha profán témát, kocsmai jelenetet vetít elénk az ivó terét megvilágító lámpával, az arra akasztott légyfogóval és néhány törzsvendéggel. Ha már a figuratív ábrázolásmódról van szó, mindenképpen ide kíváncsodik Czene Márta filmsnitteket idéző, fényképszerű, precízen kidolgozott festménye (*Egy időre*), illetve ennek ellentéte, az elsősorban grafikusként ismert Olajos György hieroglifikra emlékeztető motívumokból építkező absztrakt műve.

Befejezésül illik megemlíteni néhány figyelemreméltó szobrot is. Szabó Menyhért összenyomott fejtorzói monumentálisak, de még meggyőzőbbek lennének, ha valamilyen keményebb anyagból készítené őket. Kotormán Norbert *Vízbe lépő* (Pater noster) című gömbfejű figurakettőse a nem túl derűs jövőt idézi: alakjainak nincsen személyisége, nem is emberek, inkább próbababák vagy robotok. Merőben más szemléletű Boldi archaizáló, fehér márvány Szent Márton-domborműve, amely bármelyik templomunk díszé lehetne. Nagy Atilla fogvasztói világunkon ironizál groteszk, sportkocsis kisplasztikáján (*Dolce vita*).

ILONA KESERŐ ILONA: *Szívultrahang*, olaj, grafit, vászon, 100×120 cm

